

Javaslat
a „Csikófejes citera”
települési és tájegységi értéktárba történő felvételéhez

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Sándorfalvi Kulturális Központ
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Gajdosné Pataki Zsuzsanna
Levelezési cím: 6762 Sándorfalva, Szabadság tér 6.
Telefonszám: 06 (62) 251-291
E-mail cím: sfalvakultura@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Csikófejes citera**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
o agrár- és élelmiszer- gazdaság o egészség és életmód o épített környezet
o ipari és műszaki megoldások kulturális o sport
o természeti környezet o turizmus
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: **6762 Sándorfalva, Kolozsvári u. 25.**
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
 települési o tájegységi o megyei o külhoni magyarság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A **citera** népi hangszer. Egykor maguk az ügyes kezű citerások készítették saját hangszerüket. Általában jól megmunkálható, puhább fafajtákat használtak. A fadoboz két végén elhelyezkedő tőkék segítségével feszítették ki a húrokat. Régen egy darab fából készítették a citerát, hasonlóan a vályúk faragásához. A kótasort drótból alakították ki. A hangszer fejlődése során keményebb fából készített, díszítésekkel ellátott citerák is megjelentek. A **citera** ma is népszerű hangszer.

A **citera** őséneke a klasszikus görögök által már ismert *monochordot* („kanon”) tekintik. Nyugat-európai fénykora népi hangszerként a XVI–XVII. században volt. A XVIII. század közepe táján Münchenben és Bécsben a **citerának** tökéletesebb gyári változatait hozták létre, olyanokat, amelyeket citeravirtuózok (Petzmayer, Weigel, stb.) koncerteken is használtak.

Magyar **citeráról** konkrét adatot csak a XIX. század második felétől kezdve tudunk, de már Anonymusnál is felbukkan a görög eredetű *kythara* hangszernev, amely lehet a **citera** név őse is.

A **citerák** külső formáját tekintve igen nagy a változatosság. A sokféle változat nagyjából három alaptípusba sorolható: vályúcitera, kiskejes citera, hasas citera.

Sándorfalva népművésze, Budai Sándor a Népművészet Mestere díjat citerakészítő tevékenységéért kapta meg. Művészi famegmunkálású „csikófejes” díszítő momentumú citerái a világ számos országába kerültek néprajzi, múzeumi és magángyűjteményekbe a British Museumtól az abesszin császári palotáig, a hajdani Szovjetuniótól Belgiumot át Norvégiáig, Afrikáig és Amerikáig.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett
A Budai Sándor hagyatékát képezi egy csikófejes citera is, amelyet külön kiemelve javaslunk az értéktárban megjelölni annak kiemelt népművészeti értéke miatt.
7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)
<http://sandorfalva.hu>
8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:
<http://vendegvaro-sandorfalva.hu>
<http://sandorfalva.hu>

III. MELLÉKLETEK

